

σμος με την τέτοια κατηγορία, έρριξεν άλλου τό ματί του. Μ' ας είναι αυτό πάλι. Έχουμε άλλα πιά σοβαρά να ζετάρουμε.

Είδες; όταν γράφει κανένας κάτι ψεύτικο παίρνει δρόμο και δε μπορεί να σταματήσει. Το ίδιο έπαθε κι' ο κ. Ξενόπουλος. Λέει: «Το πρόγραμμα του «Νουμά» είναι σαφές και ώρισμένον. Γράφεις το αυτός με φί; είσαι έξοχος; το γράφεις με υ; είσαι τενεκές». Είδες εκεί, φίλε μου, ειλικρίνεια; Κ' εσύ λ' εγώ κι' όσοι διαβάζουν το «Νουμά» βλέπουν πολύ καλά πόσο αλήθεια λέει ο κ. Ξενόπουλος. Γιατί, με το γλωσσικό ζήτημα, έξόν από την Ψυχάρη, τον Παλλη, το Φιλήντα κ' έσως και κανέναν άλλον ακόμη, όλοι όσοι γράφουν στην έφημερίδα σου δε μεταχειρίζονται το τρομερό και φοβερό αυτό φί, χωρίς βέβαια γι' αυτό νάγαι και τενεκέδες. Και έπειδή ο λόγος για τενεκέδες, μπορεί ο κ. Ξενόπουλος να διαβάσει άλλη μια φορά το άρθρο του φίλου του κ. Νορβάντα, που δημοσίεψε κάποτε στο «Νουμά» για τις διάφορες τιάρες, για να ιδει ποια τενεκεδένια τιάρη φορεί αυτός. Και να σου είπω την ιδέα μου για το φί, μου φαίνεται πως μονάχα από άτολμία κι' από κάποιο μούχρωμα γραμματικό, που μας μένει ακόμη στο νου, δε γράφουμε κι' όλοι το Ρωσοπλερωμένο φί. Και γράφει ακόμη ο κ. Ξενόπουλος: «Τέχνη θά πη γραμματική, — δογματίζει κάπου και ο κ. Ψυχάρης». Αν διαβάζε το άρθρο του Ψυχάρη «Τέχνη και Καλοσύνη» δε θαλεγε κι' αυτή την ψευτιά με τόση μπροσικάδα και μπορεί να πει κανένας θά μάθαινε τί θά πει τέχνη αλήθινή.

Μ' ας έρθουμε τώρα και στα πιά άστατα. Γράφει ο κ. Ξενόπουλος: «Είς τας στήλας του (του Νουμά δηλ.) εύρίσκουν άστυλον οι «καταδικωόμενοι» ποιηται και λογογράφοι, οι έξώριστοι από άλλα περιοδικά». Μά δε γελάς, φίλε μου, με τις τέτοιες άνοησίες, παρὰ κάθεται και τις παίρνεις στα σοβαρά με όλη την άνειλικρίνεια πάρχουν μέσα τους; Έξώριστοι από τάλλα περιοδικά! ποιός; ο Ψυχάρης, ο Παλλη, ο Έφταλιώτης, ο Παλκμας, ο Κονεμένος, ο Βλαχογιάννης, ο Καραβίτσας, ο Ραμας, ο Μαλακκάσης, ο Περιγιαλιτης κι' όλοι οι άλλοι γνώριμοι στον κόσμο λόγιοι, που γράφουν στο «Νουμά». Κι' αν είπεις για τους άλλους συνεργάτες σου τους μέους, εγώ δεν ξέρω κανένα που να πήγε σ' άλλο περιοδικό να του δημοσιέψουν κάτι και τον ξόρισαν ξέρω μονάχα δυο-τρεις, που άλλα περιοδικά τους παρακαλούν να δώσουν και σ' αυτά τίποτε από τα γραφόμενά τους. Και ξέρω ακόμη, ότι στο «Νουμά» γράφουν όσοι αγωνίζονται

για μια ιδέα και νοιώθουν το γιατί αγωνίζονται και τάρχουν καμάρι νάγαι τόσο άδελφωμένοι στον άγωνά. Έστερ' απ' αυτό δε μπορείς τάχατες κ' εσύ να είπεις, ότι τάλλα περιοδικά γράφουν όσοι είναι έξώριστοι από το «Νουμά»; Τους καυμένους τους έξώριστους! για να μη ζητήσουν την προστασία του κ. Ξενόπουλου να τί τραβάν' δε θά τους θαυμάσει πιά, όπως θαυμάζει την «Κριτική» και δε θά τους προστατέψει από τους Ίουδαίους, το κοινό δηλαδή, που μια φορά κι' αυτός περιφρονούσε, μά τώρα όχι μονάχα το καλοπιάνει, παρὰ κι' όλα τα γραφόμενά του γι' αυτό τα γράφει, γιατί άλλως δεν ξηγιούνται εκείνες οι διάφορες σύστασες των έργων του, που κάνει στους μικρούς αναγνώστες της «Διάπλασης των Παιδών» για να τα διαβάσουν οι γονέοι τους και τα μεγαλύτερά τους άδέρφια.

Νομίζω, πως τώρα μπορείς να βρεις, που είναι ο κόμπος του άρθρου αυτού του κ. Ξενόπουλου για το «Νουμά». Λέει: «Αν ο «Νουμάς» άφινε κατά μέρος τα σκάνδαλα και τας βιαϊκας προσωπικας έπιθέσεις κτλ.». Τα σκάνταλα! Οι προσωπικες έπιθέσεις; η ειλικρίνεια, που δείχνει η έφημερίδα σου, το έλευτερο πνεύμα, η αλήθινή εικόνα για το έργο του καθενός. Βέβαια τέτοια πράματα χτυπούν άσκημα στα μάτια και σ' αυτά εκείνων, που ως τα τώρα δεν μας είχαν συνηθίσει σ' αυτά, και φυσικά την ειλικρίνεια θά την πάρουν για σκάνταλο κ' έπιθεση και την αλήθεια για έχρητα.

Απολογήθηκες, ότι δεν έβρισες τους μαλλιαρούς. μά κι' αν τους έβρισες, τί; Δε θά ήσωνα πιά άξιέπαινος, ότι είδες που είναι η αλήθεια κ' έτρεξες προς αυτή; Κ' είναι πιά άξιέπαινος ο κ. Ξενόπουλος που άλλότες ήθελε ν' ανακατεύεται κι' αυτός με τους μαλλιαρούς και σήμερα τους βρίζει; για το φόβο των Ίουδαίων; Μ' αυτός μπορεί νάγκι συχωρεμένος γιατι τ'όχει σύστημα νάλλάσει κάθε τόσο φιλολογική μορφή, ως που να μην ξέρει κανένας πως να τον χαραχτηρίσει—φιλολογικά έννοείται.— Άρχισε από την καθαρεύουσα, άκολούθησε τον τονισμό του Σκυλίτση, έγινε δημοτικιστής, μαλλιαρός, κουρεύτηκε ύστερα και ξαναγύρισε στην καθαρεύουσα, πιάστηκε από τουτο το είδος της τέχνης, ύστερ' από κείνο, παραύστερα από τάλλο και στα τελευταία κατόνησε κι' αυτός να μην ξέρει τί ν' άκολουθήσει. Κ' ένας τέτοιος φιλόλογος βέβαια δε μπορεί να χωνέψει τη μεθοδική δουλειά, ούτε να ιδει την αλήθειαν όπου κι' αν βρίσκεται.

Την αλήθεια αυτή δεν ήθελε να την ιδει ούτε από ρητό, που είχες κάτου από τον τίτλο της έφημερίδας σου: «Ύπερ των έργων, κατά των λόγων» και γι' αυτό τάλλαξε και τόκανε: «κατά των έργων, ύπερ των λόγων». Μά δε μου λές, αλήθεια; δεν κάνεις ένα πράμα για να τον εύχαριστήσεις και να μην ξαναζαλιστείς από δαύτον; Είδα ότι έβγαλες το ρητό λοιπόν στη θέση του δε βάνεις τουτο: «Θαυμασμός στον Ξενόπουλο!» Μου φαίνεται, πως έτσι ικανοποιούνται όλα κι' αναγνωρίζεται από το «Νουμά» κι' η άξία του άρθρου που να μη βρίσκει πιά την αλήθεια, «προσωπική έπιθεση».

Αυτά νόμισα, πως πρέπει να σου τα είπω, για να μη χολοσκάνεις με τέτοια πράματα. Τράβα, φίλε μου, το δρόμο σου, όπως την άρχισες κι' άσε τον καθένα να μωρολογάει ότι θέλει. Μια παροιμία του λαού λέει: «η αλήθεια άργει να φανει μά δεν κρύβεται». Η αλήθεια αυτή που για χάρη της αγωνίζεται ο «Νουμάς», θά φανερωθεί μια μέρα και θαρρώ πολύ γλήγωρα.

Αθήνα 3 του Γενάρη 1904.

Δικός σου
ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ.

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ

ΔΕ ΖΩ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΣΟΥ

Δε ζω με την αγάπη σου, με τα φιλιά σου,
Και μήτε με την ψεύτρα την έλπίδα.
Κι' όμως ακόμα βρισκoυμαι στην άγκαλιά σου,
Την άγκαλιά του όνειρου που είδα.

Μέσα οε νύχτες άξημέρωτες πλανιούμουν,
Κι' ανάλαμψες όμπρός μου σάν αύγουλα.
Αχ, τέτοια αύγη στον ξύπνο μου δεν τη θυμούμουν,
Μήτε στα ούδα της τέτοια όμοσούλα.

Μου πήρες την αγάπη σου και τα φιλιά σου,
Μου πήρες και την ψεύτρα την έλπίδα,
Μά δε μου παίρνεις τη χαρά της όμορφιάς σου,
Της όμορφιάς του όνειρου που είδα.

Α. Ε.

κ' έτριβε τα μάτια της, πούθελαν ακόμη να κοιμηθούν. Κ' ο τζιτζίκας μες στον κόρφο της άρχισε να τραγουδάει παρόμοιος με έκείτη, που έφχαριστούσε για το γλυτωμό του. Πάλι λοιπόν η Χλόη φώναζε δυνατά κι' ο Δάφνης γέλασε. Και βρίσκοντας πρόφαση έγραψε τα χέρια του στα στήθια της και βγάινε τον καλό τζιτζίκ, που δε σώπαινε ούτε μες στο χέρι του. Η Δάφνη χιρίουνταν, σάν τον είδε, κι' άφου τον πήρε τον φίλησε και τον έβγαλε πάλι μες στον κόρφο της όλο τραγουδώντας.

Η' Τους διασκέδασε ύστερα μια φάσσα βουκολική, που από το δάσο λάλησε. Κ' έπειδή η Χλόη ρωτούσε να μάθει τί λέει, της διγιέται ο Δάφνης όσα είχεν άκούσει σάν παραμύθι.

—Ήταν, αγάπη μου, μια κόρη σάν κ' εσένα, έτσι όμορφη και σε τέτοια ηλικία, κ' έβασκε βόδια πολλά τραγουδούσε κι' όμορφα και τα βόδια της έφχαριστιούνταν με το τραγούδι και γι' αυτό έβασκε χωρίς άγκλίτσας χτύπημα, χωρίς βουκέντρας κέντημα, μόνο καθισμένη κάττω από πύλο και φορώντας στεφάνι πύκνιο, τραγουδούσε τον Πάνα και το πύλο. Και τα βόδια με τη φωνή έμειναν σιμά της. Ένα άγόρι βόσκοντας εκεί κοντά βόδια, όμορφο κι' αυτό και τραγουδιστής σάν την κόρη, άφου πιασθήκε στο τραγούδι, σάν άντρας πιά δυνατή και σάν άγόρι γλυκιά φωνήν έδειξε. Κι' από τα βόδια της όχτώ τα κάλια στο δικό του κοπάδι

ξελοιάζοντας τα τάσυρε. Λυπάται η κόρη για τη ζημιά του κοπαδιού και που νικήθηκε στο τραγούδι και παρακαλάει τους θεούς να γίνει πουλί, προτού φτάσει σπίτι της. Άκούον οι θεοί τα παρακάλια της και την κίνουν τέτοιο πουλί, όρεινό σάν την παρθένα, γλυκόλαλο σάν εκείνη. Κ' ακόμη και τώρα τραγουδώντας λέει τη συφορά της, ότι αναζητάει τα ξεπλωμένα βόδια.

ΙΔ' Τέτοιες χαρές το κολοκάρι τους έδινε. Και μες στην καρδιά του χινόπαρου και στο σταφυλιού το γούρμασμα κουρσάρει από την Τύρο με τραχαντήρι Καρακό, έσως για να μην φαίνονται βάρβαρα, έπιασαν εκεί. Κι' όταν βγήκαν στη στεριά με μαχαίρες και μισοβαριάκια, διαγούμισαν όλα όσα βρήκαν μπροστάτους κρυσί μισκάτο, σάρι μπόλικο, κερήφρες κι' άρπαξαν και μερικά βόδια από το κοπάδι του Δάφνη. Πιάζουν και το Δάφνη, που τριγυρούσε κοντά στη θάλασσα, γιατί η Χλόη σάν κόρη έβγανε στη βουκή τα πρόβατα του Άρύντα άργότερα, από το φόβο των άγριων βοσκών. Όταν είδαν παλληκάρι μεγάλο κι' όμορφο, καλύτερο από καθέτι που θάρπαζαν από τα χτήματα, μην προσέχοντας πιά ούτε στα γίδια ούτε στα άλλα χτήματα, τον έφεραν στο τραχαντήρι κλαίγοντάς και μην ξέροντας τί να κάνει και δυνατά τη Χλόη φωνάζοντας. Και οι κουρσάροι, άφου στη στιγμή έλυσαν το πλάμαρι και πήραν τα κουπιά στα χέρια, άνοιγούνταν στο πέλαγος. Τότες κ' η Χλόη οδηγούσε

το κοπάδι, κινούργιο σουραύλι φέρνοντας δάρο στο Δάφνη. Μά όταν είδε τα γίδια τραμαγμένα κι' άκουσε το Δάφνη να την φωνάζει πάντα πιά δυνατά, παρατάει τα πρόβατα, πετάει το σουραύλι και φτάνει τρέχοντας στο Δάφνη για να του ζητήσει βοήθεια. Κ' εκείνος κείτουνταν με βαθιές πληγές κομματιασμένος από τους κουρσάρους και ψυχομαχώντας, γιατί έτρεχεν αίμα πολύ. Όταν είδε τη Χλόη και πήρε λίγη ζωή από την προητερινή του αγάπη, έπαι:

—Εγώ, Χλόη, σε λίγο πεθαίνω, γιατί οι κακούργοι λησταδες, ενό προστάτευα τα βόδια μου, με κατακομματίασαν σε βόδι. Μά εσύ και το Δάφνη σου σώσε, κ' έμένα γδικήσου, κ' εκείνους άφάνισέ τους. Συνήθισα τα βόδια ν' άκολουθάν το σκοπό του σουραυλιού και να τρέχουν στο λάλημά του κι' αν βόσκουν μακρυσά μου. Νά, πάρε το σουραύλι έτούτο, παίξε το σκοπό εκείνο, που κάποτε είχα μάθει του Δάφνη κι' ο Δάφνης εσένα και για τα κατοπινα θά φροντίσουν το σουραύλι και τα βόδια εκεί πέρα. Σου χαρίζω και το σουραύλι τουτο, που με δαύτο παραθαίνοντας στα τραγούδι πολλούς γελαδάρηδες και γιδάρηδες νίκησα. Κ' εσύ για πλερωμή μου κ' ενό ακόμη ζω φίλησέ με και πεθαμένο κλάψε με. Κι' αν ιδεις άλλον να βόσκει τα βόδια, θυμήσου με.

(Ακολουθεί)